

Yıla Zorlu bir Başlangıç

Editörden

İçinde bulunduğumuz yıl pek çok hekim ve kuruluşları açısından sorunlarla başladı. Polonya'da parlamento, hastalara tanınan hakların muğlaklığı sonucunda ortaya çıkabilecek sorunlarda hekimleri finansal açıdan sorumlu tutmaya kalkıştı. Sağlık sigortası sisteminin devlet tarafından yönetildiği bir ülkede bu ilginç bir durumdur. Oysa devletin, böyle sorunları daha başından çözüme bağlama açısından en iyi konumdaki kurum olması gerekir. Bereket versin, bu yöndeki girişimlerden kısa sürede vazgeçilecek gibi görünmektedir.

Slovak Cumhuriyeti'nde geçtiğimiz yılın sonunda hükümet, hastanelerde adeta olağanüstü hal ilan etti. Böylece hastanelerde çalışan hekimler kendilerini greve gitmelerini yasaklayan bir tür sıkıyönetim düzeni içinde buldular. Hekimlerin bu mesleğe girdikten sonra tüm haklarından feragat ettiklerine inananlar mı var sahiden? Kuşkusuz, harcamalarda başkaları üzerinden tasarrufa gitmek kolaydır; özellikle bu “başkaları” polis marifetiyle sindirilebiliyorsa... İşte, bir hükümetin kendi finansal sorunlarını çözme adına yönelebileceği incitici girişimlere bir örnek daha: En çok hizmet verip en sıkı çalışana yüklenmek... Slovak Cumhuriyeti'nde hekimlerin zaten düşük ücretlerle çalışmaları ise ortadaki durumu daha da dramatik kılmaktadır.

Ancak en kötüsü, bu sorumluluk yasa gereği Türk Tabipleri Birliğine verilmiş olduğu halde Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin hekim özerkliğini yok etme girişimidir. Hükümet, çıkardığı bir kararname ile TTB'nin mesleği düzenleyici işlevlerini elinden almaya, tüm sağlık çalışanlarını denetleme yetkisini hükümetin denetimindeki bir kurula vermeye çalışmaktadır. Bu, sivil topluma yönelik açık bir saldırıdır ve parlamento tarafından çıkartılan yasaların yürütme organı tarafından değiştirilemeyeceğini öngören parlamenter demokrasi ilkelerine aykırıdır.

Türk Tabipler Birliği'ne gelen dayanışma mesajları, kuruluşu özyönetim, hükümetten bağımsızlık ve temel demokratik kuralların korunması için verdiği mücadeleden desteklemektedir. Dünya Tabipleri Birliği de 16-17 Nisan tarihlerinde Ankara ve İstanbul'u ziyaret ederek, Türk hekimlerinin haklarını geri almalarında kendilerine destek verecektir.

Hekim özerkliğine yönelik saldırılar, salt bu son örneklerle sınırlı kalmamaktadır. Geçmişte bu tür örneklerle çeşitli vesilelerle tanık olduk. Bunlardan kimileri daha başarılı olurken diğerleri yeterince başarı kazanamadı. Hepsinde ortak olan yan, mesleği “komuta ve kontrol” altında tutma niyetidir. Varlıklı toplumların çoğunda sağlık hizmetleri ekonominin teşhis edilebilir en geniş sektörünü oluşturmaktadır. Böyle bir sektörün elde tutulup yönetilmesi ve yönlendirilmesi, tüm hükümetler açısından hayli cazip bir durumdur. Sağlık hizmet sistemlerini sürdürmeye ve geliştirmeye yönelik son derece etkili kuruluşlarıyla hekimler ise bu değişen ortamda boy hedefi olmaktadır; çünkü tıp ve sağlık hizmetleri alanındaki hakların kırılmasında en kolay yol, hekimlerin güçsüz ve sessiz kılınmasıdır. Sonuç olarak, mesleğin denetiminin bir hükümet organının mı, sigorta şirketinin mi yoksa hizmet veren başka şirketlerin mi elinde olduğunun fazla önemi yoktur.

Mesleğin kendisinin ise kaybedecek çok şeyi vardır. Ne tıptan ne de hekimlerin işinden anlayan bürokratik bir idare tarafından yönetilmek güç bir iştir. Tıptan ve sağlık hizmetlerinden kopuk olmanın ötesinde tek derdi giderlerden tasarruf sağlanması olan bir idare altında olmak daha da kötüdür. Kuşkusuz bu tür olumsuzluklar ve güçlükler de çok önemlidir; ancak daha beter bir tehdit kapıda durmaktadır: Saygın bir meslekten teknik bir hizmet durumuna düşmek...

Mesleki özerklik hekimler açısından salt kendi çıkarlarını kollamak üzere güç sahibi olma aracı değildir; mesleki özerklik hastayı merkeze alan kritik bir amaç taşır ve bunun tüm paydaşlarca bilinmesini sağlamamız gerekir. Sağlık hizmetlerinde özyönetimin amacı, hastalara daha iyi tıbbi bakım, halka daha iyi hizmet verilmesi, hastaların saygınlığının korunması ve hizmet verilen toplumlarda halk sağlığının daha ileri götürülmesidir. Toplumlara göstermeliyiz ki, hükümetin, bir sigorta şirketinin veya başka bir şirketin denetiminde olmayıp görevlerini mesleki standartlara ve etik kurallara göre serbestçe yerine getirebilen hekimler kendi yararlarına olacaktır. Hekimler ne zaman üçüncü tarafın emirlerini izlemeye zorlanırlarsa, bilinsin ki hastaların çıkarları en sonda gelecektir.

Dr. Otmar Kloiber